

NEMZETI SZINHÁZI

ÚJ ÉVI

EMLÉK-KÖNYV

1862-DIK ÉVRE.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

KIADTA

JAKAB ISTVÁN,

A KOLOZSVÁRI DALSZINTÁRSULAT SUGÓJA.

11403

KOLOZSVÁRTT,

Az ev. ref. főtanoda nyomdája betűivel.

Székely dal.

Keskeny árok, nagy gödör
Isten tudja mi gyötör....
Lefekszem s nem alhatom,
Azt se tudom: mi bajom.
Teringette!

Azt se tudom: mi bajom,
Fünek, fának panaszlom
Elpanaszlom s kérdezem,
Azt mondják, hogy szerelem.
Teringette!

Azt mondják, hogy szerelem,
Hát az ilyen kegyetlen?
No látod-é te Erzsók
Mit csinált az az egy csók?
Teringette!

114053

A

kolozsvári országos nemzeti színházi VÁLASZTMÁNY.

Elnök: Hidvégi gróf Mikó Imre.

Tagok: Gróf Mikes János.

Gróf Lázár Miklós.

Báró Huszár Károly.

Nagy Elek.

Groisz Gusztáv.

Páll Sándor.

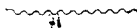
Gróf Eszterházi Kálmán.

Wendler Frigyes.

Jegyző: Groisz Nándor.

Pénztárnok: Fülöp Sámuel.

Gazda: Olasz Károly.

A kolozsvári országos színházi választmány pártfogása s
Follinus János igazgatása alatti dráma és dal-
mű társaság személyzetének névjegyzéke.

Igazgató: FOLLINUS JÁNOS.

Orvos: Kálmán József.

Rendező: Paulay Ede.

Karnagy: Káldy Gyula.

Működő egyének betűsor szerint

F é r f i a k :

Albisi László, ügyelő átalán.	.....	Gyulai Ferencz.	
Boér János.	.....	Jakab István, sugó.	
Beczka János, festő.	.....	Káldy Gyula, karnagy.	
Barkó Lajos.	.....	Komáromi Lajos.	
Ferdinánd Ignác.	5.	Kendi Bercei.	10.

Lukácsy Sándor.		Szalai Kelemen.	
Marczel Géza, bassista.		Tóthfalusi Gusztáv.	
Maróti Károly.		Török Károly.	
Mocsári György.		Urlaki Antal.	
Marosi Lajos.	15.	Vadász József.	25.
Nagy József.		—	
Ormay Ferencz, baritonista.		Könyves Máté, agg színész.	
Pauly Richárd, tenorista.		—	
Paulay Ede, rendező.		Barkó Károly, jegy-ellenőr.	
Rajz János.	20.		

N ö k :

Albisiyné — Károlina.		Melles Liszka, dalnoknö.	
Boerné — Zsófia.		Ónodi Klára.	
Baranyiné — Nina.	30.	Ónodi Liszka.	
Follinusné — Antónia.		Pajor Anna, dalnoknö.	
Havasi Janka.		Paulayné — Julia.	40.
Láng Mari.		Pataki Róza.	
Lukácsiné — Mari.		Turesányiné — Antónia.	
Marczelné — Mari, dalnoknö.		Turesányi Ilka.	

Gyermek szerepekre :

Follinus Emil.	:	Follinus Hermine.	45.
Follinus Aurél.	:	Follinus Oszkár.	

1862-ik év jannár 1-től ugyanazon év virágvasárnapjáig ujonnan szerződött tagok :

Szigligeti Anna, és
Szigligeti Jolán.

Zenészek :

A helybeli cs. kir. katonai zenekarból **24** egyén.

Főruhatárnok: Geck Albert.
Segédei: . . . { Máté Gyula.
Harmati István.
Alsó diszitők: { Kovács József.
Szilasi Bálint.
Felső diszitők: { Bencze József.
Kecskeméti Elek.
Éjeli segédek: { Gazdag László.
Szabó László.
Házmeister és páholy nyitó:
Idősb Grau Frigyes.

Zártszéki jegyzedők:
Dézsikovics Ferencz.
Ifjabb Grau Frigyes.
Földszinti jegyzedő: Teluk János.
Karzati jegyzedő: Kántor János.

Fodrász: Nedoroszték János.
Segéde: Lukavszky Ferencz.

Szinlaphordó és főszertárnok:
Idősb Grau Frigyes.

Segédei: { Ifjabb Grau Frigyes.
Kolumbák Isván.

Szinházi szolgák: { Hempel Lajos.
Teluk János.

A szagtalan photogén világítást haszonbérlok:
Popini Nándor.
Zsigmond Elek.

Világosítók: { Körösi András.
Zágoni György.

A kolozsvári dráma és dalmű társaság nyári működését megkezdé, a marosvásárhelyi színpadon 1861-ik év május 20-kán, és folytatta ugyanazon év september 23-ig bezárólag. **93** különmemű darabot adott elő. Megnevezésök következő:

17 eredeti történeti	{	dráma.
4 francziából fordított		
25 fordított szomorú és vig	{	dalmű.
3 eredeti történeti		
10 fordított	{	vigjáték.
6 eredeti		
12 eredeti népszínmű.		
1 eredeti tragédia.		
3 eredeti történeti	{	színmű dalokkal.
1 fordított		
1 fordított vigjáték, dalokkal.		
1 tréfás operette, mely kétszer adatott.		
1 fordított	{	bohózat
2 eredeti		
6 fordított színmű.		

A dalmű személyzet Marosvásárhelyről az 1861-dik év augustus 6-kán elutazott Medgyes városába s az ottani színpadon 11 dalművet adott elő; ez alatt a drámai rész is folyvást működött a marosvásárhelyi színpadon — mig septemberhó 25-kén az egész személyzet Kolozsvárra távozott.

Előadások sorozata.

Septemberhó 1861.

- 28-kán Néphymnus — Kölcseitől, az egész színházi személyzet által énekelve.
Troubadour, dalmű 4 felvonásban.
- 29-kén II-dik Rákóczy Ferencz fogsága, eredeti dráma
5 felvonásban.
- 30-kán Lucia, dalmű 3 felvonásban..

Octoberhó.

- 1-jén A nyolezadik pont, vigjáték 1 felvonásb. (*először*).
Szamartej, vigj. dalokkal 1 felv. Szerdahelyi
Kálmán, a pesti nemz. színháztól mindkettőben mint vendég.
- 2-kán Fenn az ernyő nincsen kas, vigj. 3 felvonásban.
Szerdahelyi Kálmán mint vendég.
- 3-kán Timotheus apát keres, vigj. 2 felvonásban.
Eljegyzés lámpafénynél, vig operette 1 felv.
Szerdahelyi Kálmán mindk. m. vendég.
- 5-kén Egy csésze thea, vigj. 1 felv. (*először*).
Férj az ajtó előtt, vig operette 1 felv. (*először*).
Szerdahelyi Kálmán mindk. m. vendég.
- 6-kán Kisértet népsz. dalokkal 3 felv. Sz. K. m. vendég.
- 7-kén Férj az ajtó előtt, vig operette 1 felv. (*másodszor*).
Egy csésze thea, vigj. 1 felv. Sz. K. mindk. m. ven.
- 8-kán Tündérujjak, vigj. 5 felv. Szerdah. K. m. vend.
- 9-kén II-dik Rákóczy Ferencz fogsága.
- 10-kén Rendkívüli előadás, vigj. 1 felv.
Eljegyzés lámpafénynél.
Kardalnok, magánjelenet, dalokkal 1 felv.
Szerdahelyi Kálmán mindháromb. m. vend.
- 12-kén Az utolsó levél, vigjáték 3 felvonásban (*először*).
Szerdahelyi Kálmán mint vendég.
- 13-kán Pünkösdi királyné, népsz. dalokkal, 3 felvon.
1-ső felvonásban Havasi Janka spanyoltáncza.
3-ik felv. Ferdinánd és Havasi Janka kettős
magyar tánczuk.
Szerdahelyi Kálmán mint vendég.

- 14-kén Varázshegedű, vig operette 1 felv. (először).
Férj az ajtó előtt (harmadszor).
Kardalnok, magánjelenet, dalokkal 1 felvonásban.
Szerdahelyi Kálmán mind a háromban mint
v e n d é g (utólszor).
- 15-kén Pókaiak, eredeti dráma 5 felvonásban.
- 16-kán Szevillai borbély, vig dalmű 2 felvonásb. Huber
Ida k. a. a pesti nemzeti színház elsőrendű
énekesnöje mint v e n d é g.
- 17-kén Kalmár és tengerész, eredeti dráma 4 felv.
- 19-kén Hunyadi László, eredeti dalmű 4 felvon. Huber
Ida k. a. mint v e n d é g.
- 20-kán Mátyás diák, vigjáték dalokkal 3 felv.
- 22-kén Lucia, dalmű 3 felv. Huber Ilka k. a. m. vend.
A társulat karnagya Káldy Gyula két héti sza-
badsággal Pestre utazván, helyette ez idő alatt
a dalművek vezényletét Huber Károly úr a
pesti nemzeti színház egyik karnagya vette át.
- 24-kén Kunok, dalmű 2-dik felvonása. { Huber Ida k. a.
Ördög Róbert, dalmű 4-ik felv. } mint v e n d é g.
Felvonás közt Marosi és Mocsári mezőségi
kettős romántánca.
- 25-kén Ő nem féltékeny, vigj. 1 felv.
Zenészeti, ének és szavallati nagy akadémia 2 felv.
A nagykapusi leégettek fölsegélésére. Huber Ida
k. a. és Huber Károly úr a jótékony czélú
előadásban szivességből vettek részt.
- 26-kán Troubadour, dalmű 4 felv. Huber Ida k. a. mint
v e n d é g. Huber Ida k. a. vendégjátékai jutalm.
- 27-kén Eljegyzés lámpafénynél. H u b e r I d a k. a. m. vend.
Szerelmes pap, vigj. 2 felv.
- 28-kán Alvajáró, dalmű 3 felv. H. I. k. a. ut. vendégjátéka.
Huber Károly úr juialomjátéka.
- 29-kén Narcis, szinmű 5 felvonásban.
- 30-kán Falusiak, vigj. 3 felv.
- 31-kén II-dik Rákóczy Ferencz fogsága.

Novemberhó.

- 1-jén Parlagi Jancsi, népsz. dalokkal 3 felvonásban.
 2-kán Mátyás király lesz, színmű 5 felv.
 3-kán Szökött katona, népsz. dalokkal 3 felv.
 4-kén Márta, dalmű 4 felv.
 5-kén Liliomfi, vigj. dalokkal 3 felv.
 6-kán Mátrai vadászat, vigj. 3 felv. (előszőr).
 7-kén Szevillai borbély, vig dalmű 2 felv.
 9-kén Álmos és a honfoglaló magyarok, eredeti történeti színmű, dalokkal 3 felv. (előszőr).
 P a u l a y Ede jutalomjátéka.
 10-kén Két pisztoly, népsz. dalokkal 3 felv.
 11-kén Róma leánya, eredeti dr. 4 felv. (előszőr).
 12-kén Ernáni, dalmű 4 felv. A társulat egyik elsőrendű énekesnője, Egedi Mari két héti szabadsága után visszaérkezvén: első föllépte.
 13-kán Egy a mi népünköl, színmű dalokkal 3 felv. (elősz.)
 L u k á c s y Sándor jutalomjátéka.
 14-kén Két Barcsay, ered. színmű 4 felv.
 16-kán Hunyadi László, dalmű, 4 felvon.
 M a r k o v i c s Ilka k. a. a pesti nemzeti színház egyik elsőrendű énekesnője, mint vendég.
 17-kén Aldozat, eredeti dráma 5 felv. A magyar nemzet koszorus költője Vörösmarti Mihál évfordulati gyásznapjának emlékére.
 18-kán A fősvény, vigj. 5 felv.
 19-kén Rigoletto, dalmű 4 felvonásban. Markovics Ilka k. a. mint vendég.
 20-kán Don Caesar de Bazán, dráma 5 felvonásban.
 21-kén Egyiknek nőstülnie kell, vigj. 1 felv. (előszőr).
 Eljegyzés lámpafénynél.
 M a r k o v i c s Ilka k. a. mint vendég.
 22-kén A mai paraszt, vigj. 1 felv.
 Jótékonyczélu zenészeti és szavallati nagy akadémia 2 felv. az oláhfenesi és zsoboki elégettek

részére. Markovics Ilka k. a. a pesti nemz. színház egyik elsőrendű énekesnője a jótékony előadásban díj nélkül lépett föl.

- 3-kán Márta, dalmű 4 felv., Markovics Ilka k. a. m. ven.
4-kén A szigetvári vértanúk, eredet. tört. dráma 4 felv.
Diszeloadás, az erdélyi országos Muzeum évfordulati napja emlékeül.
5-kén Nevelő kerestetik, ered. vigj. 1 felv. (először).
Elizondói leány vig operette 1 felv. (először),
Markovics Ilka k. a. mint vendég.
6-kán Lucia, dalmű 3 felvonásban. Markovics Ilka k. a. mint vendég.
7-kén Gróf Benyovszky és Rontó Pál vagy a kamesatkai összeesküvés, nézőjáték 5 felvonásban.
Albisy László jutalomjátéka.
8-kán Szerelem gyermeke, színmű 5 felvonásban.
9-kán Báléj, dalmű 5 felvonásban. Markovics Ilka k. a. vendégjátékai jutalmaül.

Decemberhó.

- 1-jén Elátkozott herceg, vigjáték 3 felvonásban.
Elizondói leány (másodszor).
Markovics Ilka k. a. mint vendég.
2-kán Gritti, eredeti dráma 5 felvonásban.
3-kán Lucia, dalmű 3 felv. Markovics I. k. a. m. ven.
4-kén Ördög Róbert, dalm. 4-ik felv. } Markovics Ilka
Hugenották, dalm. 2-ik felv. } k. a. mindkettőben
mint vendég utólszor.
5-kén Fiammina, színmű 4 felvonásban (először).
6-kén Két királyné, eredeti dráma 4 felv. (először).
Gyulai Ferencz jutalomjátéka.
7-kán Lári-Fári, vigjáték dalokkal, 4 felvonásban.
8-kén Egy nő szíve, színmű 3 felv. (először).
9-kén Titkos iratok, eredeti dráma 5 felv.
10-kén Kákán csomó, vigj. 1 felv. (először).
Varázshegedű operette 1 felvonásban.

- 12-kén Párisi adós, vigjáték 1 felvon. és báró Weis
Alfonza k. a. hangversenye 1 felv.
- 14-kén Hugennották, nagyszerű dalmű 5 felvonásban.
Már czellné jutalmául. Tóthfalusi Gus-
táv mint ujonnan szerződött tag, először tis-
telkedett „gróf Nevers“ szerepében.
- 15-kén Egy óra, tüneményes varázsjáték 4 felv.
- 16-kán Borgia Lucretia, dalmű 3 felv.
- 17-kén Leona, eredeti tragoedia 5 felv. Czakó Zsig-
mond jeles drámairónk halálának emlékére.
- 18-kán Szapári Péter, hősjáték 5 felv.
- 19-kén 33,333 frank és $\frac{1}{3}$ kr. egy napra. Vigj. 3 felv.
- 20-kán Rohan Mária, dalmű 3 felv.
- 21-kén Párbaj, mint istenitélet. Eredeti dráma dalokkal
3 felv. Rajz János jutalomjátéka. Maticsel
János vidéki színész föllépte. Stark József els-
szinikísérlete. Mindketten a jutalmazandó iránt
szívességből vettek részt.
- 26-kán Czigány, népsz. dalokkal 3 felv.
- 27-kén Kinizsi, eredeti vigjáték 3 felvonásban.
- 28-kán Nevelő ezer baj közt, vigjáték 1 felvonásban.
A markotányosné és postakocsis. Vig ball. 1 felv.
Lanner Katalin k. a. a bécsi karinthiai kapu mel-
letti dalszínház első tánczosnéja, Carron Al-
fréd, a párisi akadémiai imperiál első tánczmes-
tere, Neumüller k. a. a szabadalmazott wie-
deni színháztól, Alberti Alfréd, a hamburg
színháztól mint vendégek.
- 29-kén Kérek két pengőt kölcsön. Vigjáték 1 felv.
A festő álom-képe, regényes ballét 1 felv.
A fennirt tánczművészek mint vendégek.
- 30-kán Alvajáró, dalmű 3 felvonásban.
- 31-kén Molnár és leánya drámá 5 felvonásban.

1861-ik év september 28-tól

ugyanazon év december 31-ig bezárólag előadott
új drámák, operettek, színművek és vígjátékok

sorozata.

1. Nyolczadik pont. Vigjáték 1 felvonásban.
2. Egy csésze tea. Vigjáték 1 felvonásban.
3. Férj az ajtó előtt. Vig operette 1 felvonásban.
4. Az utósó levél. Vigjáték 3 felv.
5. Varázs hegedű. Vig operette 1 felvonásban.
6. Mátrai vadászat. Vigjáték 3 felv.
7. Álmos és a honfoglaló magyarok. Eredeti történeti színmű, dalokkal 3 felvonásban.
8. Róma leánya. Eredeti dráma 4 felvonásban.
9. Egy a mi néptükből, színmű, dalokkal 3 felv.
10. Egyiknek nőstülnie kell. Vigjáték 1 felv.
11. Nevelő kerestetik. Eredeti vígjáték 1 felv.
12. Elizondói leány. Vig operette 1 felv.
13. Fiammina olasz énekesnő. Színmű 4 felvonásban.
14. Két királyné. Eredeti történeti dráma 5 felv.
15. Egy nő szive. Színmű 3 felv.
16. Kákán csomó. Vigjáték 1 felvonásban.

1861-ik év október hava 1-től ugyanazon év december hava 4-ig a pesti nemzeti színház-tóli vendégművészek és művésznők névjegyzeke fölléptük rende szerint:

Szerdahelyi Kálmán.

Huber Ida.

Huber Károly.

Markovics Ilka.

Báró Weisz Alfonza.

Feleki Miklós, a pesti nemzeti színház elsőrendű tagja a marosvásárhelyi színpadon az 1861. d. év július 1-jétől ugyanazon hó 30-ig bezárólag e következő színművekben vendégszerepelt

1. Fehérek dráma 5 felvonásban.
2. Angolosan vigjáték 2 felvonásban.
3. Tűz a zárdában vigj. 1 felv.
4. Essex gróf, dráma 5 felv.
5. Szapári Péter, nemzeti dráma 5 felvonásban.
6. Egy pohár viz, udvari vigj. 5 felv.
7. Evangelium és családélet, dr. 5 felv.
vendégjátékai jutalmául.
8. II-dik Rákóczi Ferencz fogsága dr. 5 felv.
9. Rang és szerelem vigj. 5 felv.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
A társulattól időközben elment tagok

n é v s o r a :

Almási István.
Bokor József.
Bokorné — Ágnes.
Havasi Irma.
Sztics Lajos.
Pákászki Rudolf.

Egész évi előadások mennyisége

A kolozsv. nemzeti színpadon tél-tavaszi és őszi időnyben vegyesmű adatott	195.
A marosvásárhelyi színpadon egész nyáron.	93.
A medgyesi színpadon (dalmi)	11.
összesen	<u>299.</u>

Nőm imakönyvébe.

Beöthy Zsigmondtól.

Bizony, bizony mondom néktek:
valamit kérendetek az atyától az én
nevemben megadja néktek.

Biblia.

Ha szíüd dagadni kezd szent érzelem miatt,
És összekulesolod a rózsaujjakat;
Ha szived húrjain szűz gerjedelmivel
Lelked hitérzete énekben zendül el:

Az első tárgy, miért imádkozol,
A nép közanyja, jó hazánk legyen;
Imádkozzál, viradjon rá jövő,
Miként a májuség, föllegtelen.
Hogy jó s nemes tettekben hű, szilárd
Egység csatolja össze fiait,
S a vérpazarló küzdelmek helyén
Szelid bék hintse szét sugárait;
Hogy hiveség, fény s dicsőség árja és
Jó hír öleljék folyvást e hazát;
S szerencse, üdv lebegjen mindenütt,
A négy folyón s a hármás bérczen át.
Oh, mert e hont sok átok üldözé,
S a hív anyával sok bánt mostohán;
Gyüljön szívébe bő vér ujjalag,
Mi kárba ment sok koresfi ajakán.

Imádkozzál szegény- és gazdagért,
Mindegyikére egy ég örködik;
Szegénynek e lét csak nyomor, de a
Gazdagtól számadás kívántatik.
Imádkozzál, hogy a szegény, ki a
Nyomornak árva morzsájából él,
Megnyerje egykor Isten díjkegyét,
Mit most csupán imájában remél.

A gazdagoknak számot adni kell,
Miként kezelték földi kincsöket:
Tápláltak-é föl árva esecsemőt,
És rongyban éhező szegényeket?
Fáradtak-é közézel küzdelmiben,
S dolgoztak-é a nemzet templomán?
Vagy volt-é hű kéz, buzgón fáradó
A népdicsőség márványoszlopán? . . . .
Pedig mi sok, mi számos hűtlen él
Vak sorsa fénydús kedvezményivel,
Kiktől a percz, mely csak kéjkábulás,
Gyümölcstelen s nyom nélkül tűnik el.
S testöknek a midőn foszlányai,
Miket bűnös gyönyörvágó tépe szét,
Sir martaléki: majdan ne vegyék
A kárhozatnak sujtó fegyverét.

Imádkozzál a gyászló özvegyért,
Kinek szivén hű férj emléke sir;
Ki nem talál földön vigasztalást,
S égő sebére nincsen semmi ír.
Imádkozzál, ne rontsa szét vihar
Magános élte rengő csolnakát;
S ha társtalant, őt, ármány üldözi,
Szívét kétségbeesés ne szurja át;
Hogy a kenyér, mit ajkihoz veszen,
Ne légyen, oh, könyekkel áztatott;
S hogy álmain, mint angyal, lengjen el
A sírba zárt felejthetlen halott.

Imádkozzál az árvák éltiért,
Kik emberek közt oly idegenek;
Hogy a hideg s könyörtelen szívű
Felebarátok közt el ne vesszenek;
Hogy a jövő, melynek reménye csak
Bús kétkedés rezgőtűjén lebeg,
Hozzon derűt a gyászra, mely miatt
Most szivők égő kintől kesereg.

Csalárd kezektől isten óvja meg,
S haszonlesők gyámápolásitól,
Kik sima kegygyel csúsznak szívökig,
S hangjokban a kigyó csahangja szól.

Imádkozzál a kisdédért, ki csak
Most kezd mosolygni anyja kebelén;
Ki szívben oly szent s kristálytisza még,
Mint égi harmat a fa levelén.

A kisdédek még mind ártatlanok,
Bűn s ártalom csak korral jönnek el;
Ki népet óv, a hon védszelleme,
Lengjen fölöttök örfigyelmivel.

Ne bántsa vész anyjoknak örömét,
Ha majd velök mosolygva játszanak;
Mi kék az anyának, gyöngéd kisdedi,
Ha hű szívéhez játszva hajlanak!

S ne bántsa vész a kisdéd örömét,
Ha szép mesét a hall anyja ajkiról; Cluj
Ne lássa, míg csak él, hogy arczain
Szivgyász miatt titkolt könyű omol.

Imádkozzál a sinlő betegért,
Ki elhagyatva néz a mennyre fel,
Segélyt kiáltva, mely nem érkezik
Rokonkezekből balzsam cseppjivel.
Gyógyuljon a beteg, kit nép sirat,
Nép, melynek érdekét hön ápolá,
Hogy a hazában fölkelj jobb remény
Ne hulljon a halottal sir alá.

Gyógyuljon a csalódott szivbeteg,
A hűtlenért kesergő nőkebel,
Mely éjen át virasztva felzokog
Szívéletének dúlt reményivel.

Oh, nincsen égetőbb szivfájdalom,
Mint megcsalatni, s mégis érzeni,
Élvezve egykor, s a vesztett élv után
Később reménytelen kesergeni;

Vagy a midőn egymásért lángoló
Két szív szakítotték egymástul el,
Mert közbe léptek gög s családviszony,
Gátló szülők balvéleményivel.
Könyörögj fel értök: el ne vesszenek,
És teljesüljön szívök vágya majd;
Ajkukról őrangyal csókolja el
A néma kínban felsíró sohajt.

Imádkozz végre még a holtakért,
Kísérje őket hű emlékezet;
Nyugodjanak békével hamvaik,
Miket jobb szellemök levetkezett.
Oh, mert az ember átkoz holtat is,
S ki védi őt sírjában, védtelent? —
Az Ur fogadja szent jobbjához őt,
Az üldözöttet és tán büntelent.?

S imád ha végzéd, és tán kérdenéd:
Ki lesz, ki értted fog könyörögni?
— Testvéred, bizzál, az angyalok,
Nem fognak, oh, téged felejteni!

Ál-Szigligeti.

(Humoreszk)

183*-ban, midőn ezen kis tréfának A. mezőváros volt színhelye, egészen más világban éltünk, mint jelenleg. A vasutat még hirtől is alig ismerők, s ki akkoriban a 10—12 mérföldnyi távolságu Pestre készült, szinte büszkébben emelé lábait az utcán, előre sejtven: mennyi kellemes és kellemetlen bizományokkal leend terhelve, s arra mindenestre bizvást számolhatott, hogy utazása előtt lakása valódi ostromállapotba fog a látogatók által tétetni. Egyébiránt A. mezőváros földesurai hajdanában rendkívüli pártolói valának a színészetnek, s különösen ismertem egy

ő öreg urat, ki nemcsak anyagi, de szellemi táppal is kívánta Thália fölkeztjeit elárasztani, le- vagyis kifordítván vagy negyven színművet, melyek csakis azon lényeges hibával bírtak, hogy a tősgyökeres magyar ember sem volt képes azokat megérteni, miután a jó öreg úr mindent szóról szóra fordított, például: festgesetzter Preis (szabott ár) így adta vissza: keményen letartóztatott porosz. Kardozag városát pedig németre így tette át: Säbelgeruch. A jó öreg úrnak még azon gyöngéje is vala, hogy ha egy darabot két iródeákjaival egyetemben elkészített, azt a város értelmesbjei előtt föl szokta olvasni, csinálván magának — mint mondani szokta — egy jó napot, amazoknak pedig egy kis tréfát. Nevezetes volt még ezen jó öreg úr arról is, hogy Pesten, ha mindjárt 4 napig ott mulatott is, soha a színházat meg nem látogatta, ellenben otthon félholtan sem mulasztott volna el egy előadást. — Volt még A. városának több nevezetes gyéniisége, különösen pedig borbélyja olyan, minő tán nem lehetett országban sem volt, Ország-Gazda Józsefnek hitták, műszke is volt e névre; de lehetett is méltán, mert származását a hajdani Országh nádortól deriválta, s ezenkívül A. mezőváros féltemetőjét ő töltötte be.

Emlékszem, midőn egyszer egy nehéz betege más világra költözött, égre földre megesküve: hogy ő a bolgolgulton mindent elkövetett, mi az emberi erő s orvosi tudomány hatalmában állott, adtam neki: hánytatót, latratívát, eret vágtam rajta, megköpülőztem, nádályokat alkalmaztam reá — mégis meghalt! Mindemellett Jóska barátunk nevezetes ember volt, s az alsóbb rétegekben ő adta a tónust. De hogy is ne? a szolgabírónak kapós embere volt, mert az nála nélkül még vadászni sem tudott menni, igaz ugyan, hogy belőle néha egy kis udvari bohóczot is csináltak, de ez Jóska barátunkat egy cseppet sem genirozta, hogy azért mások előtt X. szolgabírót per jóbarátom“ ne titulálja. — Hát még az én öreg Sz. huzárörmester barátom? Vajjon van-é még halandó, ki oly

jóizüeket tudna fillenteni, mint e derék bajnok, ki a nagy Napoleont Vaterloonál majd elfogta, s végül mégis ő esett valódilag fogságba. — Ily genialis emberek laktak A. mezővárosban, hol mi igen patriarchalis életet éltünk, s jó kedvünket semmiféle politikai villongások nem zavarák, a színházat pedig mindnyájan annyira frequentáltuk, hogy robotnak is beillett volna.

Nem lehet tehát azon esodálkoznunk, ha a szinigazgatók azon időben A. mezővárosát jó staczióznak tartották, hogy a szinitársaságok nem csak gabonával és fűtővel, de füstölt kolbászszal is bővön elláttattak.. — Igy történt, hogy az igazgatók nyakrafőre jöttek A. mezőváros vendégszerető falai közé. Ezen rövidke elbeszélésünk idejében épen K. director ütötte föl ott szemfényvesztő sátorát, mert diszitményei csakugyan olyanok valának, hogy minél tovább nézte az ember, annál inkább káprádzott a szeme, de a rajta elkopott alakokat nagyítóüvegen sem veheté ki, arra pedig igen jól emlékszem, hogy spanyol darabban a primo amorosónak: fehér trikót, hosszu sárga csizma s egy ó-divatú fekete frakk volt öltözéke. — A repertoire nem volt ugyan a tagok erejéhez mérve, de azon épen nem akadtak fel; a ki az első felvonásban meghalt, a másodikban ismét föltámadt s más szerepben működött. Leghiresebb darabok valának akkor: Bársony-
cipő, Botesinálta doctor, Benjamin Lengyelországból, Halottrabló, Bohó Misi de hájas stb. Eredeti drámákkal nem bővölködénk, legalább olyanokkal nem, melyek a közönségre rendkívüli hatást gyakoroltak volna. Ez időtájban tűnt fel azonban a drámai irodalom egén ama csil-
lag, mely ott mai napig is a legfényesben tündököl. Dienes, vagy a királyi ebéd, Miczbán családja, Gritti stb. maguk idejében epochalis darabok voltak, és szintén sejtteni engedék ama lángészt, mely a magyar népszinmű-
veknek s átalában szini irodalmunknak útat tört, — s bár-
mily törpe s erőtlen volt is egy vidéki troupp, mégis legelső feladatának tartá e darabok előadatását, s a ke-

gyelet, melylyel Szigligeti iránt a színészek viseltetének, minden képzeletet fölülmul. Volt a fentemlitettem társaságnak — többi közt — egy sugója, kinek legfőbb vágya s naponkénti fohásza abban öszpontosult: Szigligetit színről színre láthatni. Ggyakran ismétlé előttem abbéli ohajtását, ugy hogy végül számtalan jajveszékelését megunva, föltettem magamban őt kijátszandó, mi — bár réfám sikerteljes kivitelén azon okból is kelle kétkednem, minthogy az említett egyéniség művelt és olvasott fiu volt — mégis derekasan sikerült.

Egykor ebéd előtt egy sátoros kocsi állapotodik meg házunk előtt, s abból valódi örömökre M. Károly barátom, a Sz.* sóhivatal gyakornoka buvik ki.

— Servus Jancsi, — Isten hozott Károly, szólánk szinte egyszerre s egymás nyakába borulva, őszintén üdvözlők egymást.

— Épen jókor jösz, kedves barátom, szólék rövid zünet után Károly barátomhoz.

— Hogy hogy? viszonzá amaz.

— Hát csak ugy, kedves barátom, hogy neked ma ebéd alkalmakor szerepet kell játszandod.

— Már az bajos dolog lesz, állitá Károly, egyébiránt kedvedért mindent megteszek — tevé hozzá — és miből álland az?

— Neked ma Szigligetit kell repraesentálnod.

— Szigligetit? Hogy hogy?

A mit az olvasó már tud, azt Károly barátomnak is elmondám. De csak most akadunk a legnagyobb bökke fölé: Károly előtt egészen ismeretlen volt a magyar irodalom, és Szigligeti művei egy tökéletes terra incognita.

Röviden elmondám tehát neki miféle darabokat irt Szigligeti, s mily műveken dolgozott azon időben, s hogyan a sugó barátom kérdezné, hová utazik, mondja, hogy Bártfalvára szülőihez, ugy, hogy tökéletesen megnyugodra K. barátom tudakosságán, egész nyugodtsággal vártam mindennapi vendégemet — a sugót.

Az ebéd ideje eljött, de az én sugóm még mindig késett — végre ő is megjelene. Asztalhoz ülénk, a nélkül, hogy előbb szoltam volna; s midőn az én sugó barátom a levest kezdené hörpölni — fölkelek, s tünnepélyes arczo váltván magamra, egész prosopopaeával így kezdem: „igaz, majd elfeledém bemutatni Szigligeti Eduárd urat Pestről.“ — Nem kellett az én sugómnak ennél több. A kanalat kiejtvén kezéből, alig tudá valahogy kihebegni, hogy „ö—ö örvendek“ s szemeiből örömkönnyek folytak. Károly barátommal alig birtuk a nevetést elfojtani, az én sugómnak pedig egyszerre elmúlt az étvágya. A társalgás darab ideig igen egyhangu volt. Ál-Szigligeti a rosztól panaszozta, sugó barátom pedig a proportionalis silány jövedelmeket. Végre a jó fiu, bátorságot kapva, ezer előre sejtett kérdést intézé Károly barátomhoz: „micsoda darabot méltóztatik most irni? — Én? én? — No most gondolám magamban, mindjárt vége lesz az illusionak. Én, vágá ki magát K. barátom, „a bátor esizmadia“ című vigjátékon dolgozom. No most igazán megijedtem, hogy ily baklövés után csak észreveszi a felültetést. Azonban tévedtem, mert az én sugóm egész áhitattal csüggött K. barátom hebehurgya beszédein. Az ebédnek vége levén K. barátom ajánlá magát, s a sugótól ezen szavakkal vön búcsut: „Igen örvendek, hogy megismerhettem, ha Pestre jő, szívesen fogom látni barátomat.“

Nem volt most boldogabb ember a földhátán az én sugómnál. Ő Szigligetinek barátja! annak, kit ő mindig egekig emelt, s kinek pusztá látásával is megelégedett volna, most kezét szorithatott. Nyakamba borult és sirt

Megvallom, nem akartam a dolgot ily messzire vinni, de már nem léphettem vissza. Jancsim, kiálta föl! te boldoggá tettél, azután elsietett, e nagyszerű esemény társainak hírül viendő. Kevés időmulva jött az igazgató a társaság előkelőbb tagjaival, kik mindnyájan igen apprehendáltak, hogy én az általuk annyira bálványozott ven

dég itt létét nekik tudtul nem adám, hogy — ugy mond — annak rendje és módja szerint egy Quartettel tisztelheték volna meg.

Néhány év mulva ez esemény után az én jó sugóm egyszer Pesten utazván keresztül, eszébe jutott Szigligetivel kötött barátsága, sietett tehát a színház felé, hogy annak lakását megtudhassa. S éppen midőn erről tudakozólt, mondják neki: hisz' épen az udvaron sétálgat E. G. úrral. Az lenne Szigligeti — gondolá magában — ennyire csak nem változhatott meg. Végre azonban csakugyan meggyőződván a valódi Szigligeti ugyanazonsága fölött, csak most vevé észre, mily iszonyu baklövést követett el, mily rútul ki lön játszva.

Azóta többször találkoztam érdemes barátommal, kit semmivel sem lehetne inkább kivenni sodrából, mintha az ember Szigligetiveli ismeretségét hozta emlékezetébe.

BCU Cluj / Central University Library **Follinus.**

A világ színhátéka.

A világ legnagyobb szinpad — perse azzal különbözik a közönséges színházaktól, hogy nincs deszkákkal kiakva, hanem földdel; és így az elsülyedés is annyira természetessé lesz, hogy a kit egyszer elsülyesztettek, oha sem játszik többé.

A közönséges színházban rendszeren csak este játszanak, a világ szinpadán mindig — rendetlenül éjjel-nappal. A világitás a vigjátékokban a mosolygó nap; szerelmes darabokban a növekvő, majdan fogyatkozó hold; a cselszövényes darabokban a sárga villások és a csillagok. Mennydörgés a nagy dob; süvítő és zúgó szélvész a nagyszerű zenekar. Az emberek színészek, kik könyv nélkül bár, de sugó nélkül ritkán játszanak. Ők igen jó színészek: mert szükség esetében

egyik a másikat még gépnek is föl tudja használni; arczukat színlelik festék nélkül: mert sokszor mosolyog az arcz, míg a szív sir; édes pillantást vet a szem, míg keserűséggel telt a kebel. Álarczuk van álarcz nélkül.

A világ szinpadán is vannak fölvonások és levonások is. A fölvonás mindig véget vet egy szereplőnek; a levonások pedig a költészeti előadásoknál teszik az osztályokat.

A közönséges szinpadot ezért minden embernek lehet ajánlani; itt mindenik haszonnal fog szerepelni s így aztán a világ szinpadán ne tartson az áteséstől és a sors befütyülésétől.

Igy a szinpad ajánlható:

A szerelmeseknek; mert játszani tanulnak arra az esetre, ha őket játszátki.

Hiuknak; mert a szinpad tükör.

Életuntak nyernek, mert szinpadon megpróbálhatják az öngyilkosságot, és ha nincs inyökre, fölvonás után újra fölkelhetnek.

A kinek sok hitelezője van, annak is hasznára válik a szinpad, mert pofákat tanul csinálni s így még a hitelezők sem ismerik meg. Arczátlanok is legalább képmutatókként szerepelhetnek.

A kik pedig pirulni nem tudnak, a szinpadon szégyen nélkül pirulni tanulnak.

A világ szinpadán ezek bizonyos sikerrel működhetnek a következő ismeretes darabokban:

„A gyermek.“ Vigjáték sajtászerű dalokkal. (Többször névtelen szerzőtől.)

„Az ifjú.“ Ábrándos szinmű. Bortalokkal, sok táncz-czal, tüzi- és egyéb játékokkal, tündéri álmokképekkel.

„A férj.“ Divatos, de legtöbbeknek nagyon hosszú életkép, tömérdek szakaszokkal. Sokszor szarvasok is játszanak benne. (Szerzette a kigyó. Adatott először a paradicsomban.)

„A nő.“ Nagy egyveleg, sok öltözékkel és változással. Sok doboltatik benne. Mig új, mindeütt tetszik; később üres házat csinál. (Egy oldal borda után fordítatott a világ-szinpadra.)

„A házasság.“ Eleinte vigjáték dalokkal és táncz-czal. Később dráma bögöduettel és gyermekkarral. Elébkünnepi darab, később nagyon mindennapias. A házasságban sokszor vendégek is játszák a „másodk szerelmest.“ (Szerzette Ádám és Éva.)

„A szerelem.“ Előjáték a „Házassághoz.“ Igen jól be van tanulva. (A „Tiltott gyümölcs“ című paradicsomjelenet után szabad fordítás.)

„Az erény.“ Némajáték budapesti olajvilágításnál szemlélve. (Lefordította Paul de Kock satb.)

„A részeg.“ Paródia, illuminatióval, bordalokkal Szerzette Noé. (Sokszor megbukik.)

„A pénz.“ Mindenütt nagy tetszést fogadott a bűvös-játék. De adni még sem szeretik, mert ez által veszt az érdeke. (Szerzője minden ember.)

„A halál.“ Ismert szomorujáték súlyesztéssel. (Szerzette egy nagykaszás, ki ezen fölolvadásnak ismét nyakát szegi, az az — bevégezi.)

Nők imája

Boldogító nőnek, jó nevelő anyának, okos háziasszonynak engedj lennem, uramisten! ámen.

